

Miuncheno Lietuvių Bendruomenės pirmininkė I. Petraitytė-Lukšienė: „Tai mano, kaip Lietuvos pilietės, pareiga“

Kalbino Evelina Kislych-Šochienė

Ryški žvaigždė Vokietijos Lietuvių Bendruomenės padangėje – Miuncheno Lietuvių Bendruomenė. Prieš kurį laiką už šios bendruomenės vairo sėdėjęs dabartinis Vokietijos Lietuvių Bendruomenės (toliau – VLB) pirmininkas A. Hermanas ją perleido jaunai, aktyviai, nuostabias idėjas generuojančiai lietuvei – Irmai Petraitytei-Lukšienei. Šiandien Miuncheno lietuviai ypač girdimi – bendruomenė Vokietijoje ir Lietuvoje žiba savo idėjomis, renginiais ir jų kokybe, vykdomais socialiniais projektais ir nuoširdžiu noru saugoti bei puoselėti savo gimtąją kultūrą.

Petraitytę-Lukšienę kalbiname apie jos atsikėlimo į Miuncheną istoriją, įsitraukimą į bendruomenę ir pasiektus laimėjimus.

Irma, esi Miuncheno lietuvė. Kokia tavoji atsikėlimo į Vokietiją istorija? Kiek ilgai gyveni čia ir kokie vėjai tave atpūtė iš Lietuvos į pietų Vokietiją?

Į Miuncheną atvykau ne laimės ieškoti. Turėjau konkretų planą – pabaigusi magistro studijas Vilniaus dailės akademijoje, vitražo srityje, toliau tobulintis ir dirbti Miunchene. Bakalauro studijų metu buvau ERASMUS stipendiatė ir pusmetį mokinausi Miuncheno dailės akademijoje, Thierry Boisselio stiklo klasėje. Susipažinusi su vietinėmis vitražo tradicijomis, aukštas technologijas turinčiomis stiklo studijomis, norėjau, pabaigusi mokslus Lietuvoje, čia dar kartą sugrįžti. Tad 2008 metų rugsėjį mes su vyru jau gyvenome Miunchene. Parašiau verslo planą, susiradau bendradarbiavimui stiklo dirbtuves, stiklo galeriją, išsinuomojau menininkų atelję ir pradėjau dirbti. Po metų darbo atelję supratau, kad man trūksta žmonių, trūksta komandinio darbo, trūksta tiesioginio ryšio su visuomene.

Norėjau giliau suprasti vykstančius procesus mene ir kultūroje. Norėjau geriau pažinti Vokietijos visuomenę. Tad parašiau *Exposé* ir įstojau į doktorantūrą Miuncheno Liudviko Maksimiliano universitete.

Dirbi Miuncheno Liudviko-Maksimiliano universitete (Ludwig-Maximilians-Universität) tarptautinėje ir tarpdisciplininėje doktorantūros programoje MIMESIS, taip pat dėstai ten meno istoriją. Kokia tavoji misija ten? Kuo užsiimi šioje mokslo institucijoje?

Taip, greta mokslinių tyrinėjimų ir disertacijos meno istorijos srityje rašymo dirbu minėtoje doktorantūros programoje. Ši programa ugdo *MIMESIS* temomis dirbančius jaunuosius mokslininkus iš įvairių sričių, tokių kaip menas, muzika, teatras, filmas, literatūra, įvairios kalbos, kurie dirba būtent. Rengiame pranešimų ciklus, tarptautines konferencijas, kviečiame mokslininkus iš viso pasaulio, vystome įvairius kooperacijų projektus. Pavyzdžiui, šiais metais man pavyko užmegzti bendradarbiavimo ryšius su *Filmo muziejumi Miunchene (Das Filmmuseum München)*, tad rodėme paties muziejaus rekonstruotą šešių serijų filmą „Homunculus“, sukurtą 1916 metais. Filmo metu 196 minučių pianinu grojo Richardas Siedhoffas. Kadangi man yra labai svarbu stiprinti ryšius ir vystyti bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir Vokietijos kultūros ir mokslo srityse, praeitą rudenį suorganizavau ekskursiją į Vilnių visiems mūsų programos doktorantams ir profesoriams. Aplankėme teatro festivalį SIRENOS, Vilniaus dokumentinių filmų festivalį VDFF Skalvijos kino centre, kalbėjome su lietuvių dokumentinių filmų režisieriumi Audriumi Stoniu. Taip pat suorganizavau ekskursiją po istorinį ir modernųjį Vilnių, aplankėme netgi Lazdijų mikrorajoną. Paskutinis vakaras Vilniuje buvo užbaigtas mūsų programos direktoriaus žodžiais: „Irma, po šios savaitės Lietuva įgijo tiek jos mylėtojų!“ Šių metų naujoji doktorantų karta manęs prašo ir juos nusinežti į Lietuvą. Rodomas didelis noras kalbėtis apie Lietuvos žydus, apie atminties kultūrą. Vokietijos visuomenė yra smalsi ir atvira Lietuvai. Domisi tiek šiuolaikiniais kūrėjais, tiek šalies ir miestų istorijomis, tiek ekonomika ar geopolitinėmis temomis.

Irma Petraitytė-Lukšienė su Vilniaus arkivyskupu metropolitu Gintaru Grušu LR ambasadoje Suomijoje. PLJS kongresas Suomijoje, 2017 liepos 6-12 d.

Lietuvybė užsienyje. Ką tau asmeniškai reiškia savosios, gimtosios kultūros puoselėjimas užsienyje? Kaip tu tai darai?

Gimtosios kultūros puoselėjimą pirmiausiai suprantu kaip savo, Lietuvos pilietės, pareigą. Aš esu lietuvė, gyvenanti Miunchene. Todėl jaučiu atsakomybę, ne tik čia dirbti, mokytis, auginti šeimą, tačiau kartu savo veiklomis puoselėti savąją kultūrą ir atstovauti Lietuvai Bavarijos sostinėje. Todėl ir dirbu Miuncheno Lietuvių Bendruomenės pirmininke. Ypač stengiuosi sudominti kolegas Lietuvai svarbiomis temomis, stiprinti dialogą tarp Lietuvos ir Vokietijos. Didelį dėmesį skiriame lituanistiniam ugdymui, kad Miunchene augantiems vaikams, dr. Sandro Petraškaitės-Pabst žodžiais tariant, padėtume užtikrinti teisę į savo gimtąją kalbą. Be to, Europos Sąjunga labai palaiko įvairių kultūrų puoselėjimą savo viduje, tam yra įsteigti paramos fondai, specialios programos – yra visos galimybės plėtoti lietuvišką kultūrą Vokietijoje. Kita vertus, yra ir visos galimybės Vokietijos

gyventojams atverti dar daugiau langų į lietuvišką kultūrą. Taip pat – dalintis mūsų patirtimi, sprendžiant Vokietijai svarbius klausimus. Lietuvą aš visuomet matau kaip neatsiejamą Europos šeimos dalį. O šeimoje visi turėtų būti lygūs, įskaitant ir Lietuvą visos Europos kontekste. Šis suvokimas yra vienas didžiausių mano veiklos variklių.

Stebint Vokietijos lietuvių naujienas, matyti, kad Miuncheno Lietuvių Bendruomenė - lyderė, o už jos vairo esi tu. Kaip ilgai esi šios bendruomenės pirmininkė ir kokia jos, ir tavoji, misija?

Bendruomenės pirmininkė esu nuo 2016 metų liepos mėnesio. Porą metų iki tol girdėjau kalbas apie galimą Miuncheno Lietuvių Bendruomenės uždarymą. Net su tuometiniu ambasadoriumi D. Matulioniu buvo apie tai kalbėta. Tuo metu nebuvau valdybos narė ir stebėjau visus procesus iš išorės. Su smalsumu ateidavau į susirinkimus, pradėjau pažinti bendruomenės narius: jaunos, simpatiškos šeimos, talentingi studentai, doktorantai, įvairių sričių specialistai, kaip architektai, medikai, operos solistai, muzikai, mokytojai, mokslininkai, teisininkai, geri buhalteriai. Stebėjau žmones, kurie atsidavę plušdavo renginių metu. Viena ilgametė bendruomenės narė kartodavo, kad lietuvių bendruomenė yra vieninteliai jos namai. Be to, Miuncheno Lietuvių Bendruomenė buvo ką tik atšventusi savo 70 metų jubiliejų! Tuomet su vyru vieną vakarą supratome – čia yra tiek daug potencialo! Nuo to momento prasidėjo mūsų ilgos analizės ir diskusijos dėl bendruomenės ateities. Iki išnaktų dėliodavome galimus bendruomenės ateities scenarijus. Braižėme, kokia lietuvių bendruomenė ateityje galėtų būti, kad jos veikla ne tik lietuviams, bet ir pačiai Vokietijai būtų įdomi ir naudinga. Aš klausiau kolegų nuomonės. Aiškinomės, kaip tokios tautiniu pagrindu sukurtos organizacijos galėtų sėkmingai funkcionuoti 21 amžiuje. Ieškojome gerų pavyzdžių Vokietijoje, į ką būtų galima lygiuotis.

Buvo akivaizdu, kad pirmiausia reikia grąžinti bendruomenei jos orumą ir pasitikėjimą savimi, reikia įvardinti jos potencialus, reikia daug komunikuoti su kitais aktyviais nariais ir iš lėto įtraukti pasyvesnius – tai ir buvo mano veiklos bendruomenėje pradžia. Šios mintys greitai pradėjo pildytis susitikus su Lietuvos savivaldybių, ministerijų atstovais, taip pat su atstovais iš Bavarijos parlamento, toliau organizavome tradicinius renginius, lygiagrečiai vyko bendruomenės vizijos išgryninimas. Kaip savo misiją įvardinčiau, pirma, išsaugoti lietuvių bendruomenės kaip „namų“ idėją. Antra, jungti aktyvius lietuvius Miunchene bendroms veikloms. Trečia, kurti ir stiprinti dialogą tarp lietuvių Lietuvoje ir

lietuvių už Lietuvos ribų – taigi stiprinti dialogą su Lietuvos visuomene (pvz., bendradarbiavimas su Lietuvos savivaldybėmis, mokslo institucijomis, kūrėjais, visuomenininkais ar tiesiog piliečiais). Ketvirta, kurti ryšius tarp Lietuvos ir Bavarijos bei visos Vokietijos politinių, mokslinių, pilietinių organizacijų, miestų savivaldybių, šitaip prisidėti prie abiejų šalių dialogo stiprinimo, lygiavertio bendradarbiavimo. Penkta, būti naudingiems ne tik Lietuvai, bet ir Vokietijai. Apibendrinant – dirbti abiem šalims aktualiomis ir naudingomis temomis. Vokietijoje labai vertinamos iniciatyvos, stiprinančios bendrystės jausmą šalies viduje ir visoje Europos Sąjungoje – prie to, manau, gali prisidėti kiekviena bendruomenė.

Susitikimas su Kauno, Birštono, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Prienų, Raseinių miestų merų pavaduotojais Miunchene. Pokalbiai apie galimybę vystyti bendrą veiklą su Miuncheno Lietuvių Bendruomene, apie vaikų teisių apsaugą Vokietijoje, Lietuvos šimtmetį, Kauną – kultūros sostinę 2022, apie galimą Miuncheno ir Kauno miestų bendradarbiavimą. MLB atstovauja Alfredas Hermannas, Irma Petraitytė-Lukšienė, Diana Vernsbergienė ir Daiva Gedvilaitė.

Reikia nepamiršti, kad Miuncheną (ir jo regionus) su Lietuva junga ypatinga istorija. Vyčio atvaizdą Teatinų bažnyčios fasade (vok. *Theatinkirche*) Odeono aikštėje (vok. Odeonplatz) turbūt visi žinome. O Bad Verishofeno miestelyje (vok. *Bad Wörishofen*), tik valanda kelio nuo Miuncheno, centrinė aikštė yra pavadinta Lietuvos aikšte (vok. Litauenplatz). Po Antrojo pasaulinio karo Miunchene aktyviai veikė akademinio jaunimo sąjūdis „Šviesa“, kuris vėliau JAV susijungė su „Santara“. Prezidentas Valdas Adamkus studijavo Miuncheno universiteto Gamtos fakultete. O Miuncheno lietuvių tės „Amerikos balsui“ („Voice of America“) deklamavo lietuviškus eilėraščius – turime nuotraukų. Miunchene veikė ir *Laisvosios Europos radijas*, transliavęs laidas lietuvių kalba. Atkarpoje Miunchenas – Kaunas driekiasi ir Holokausto tragedija. Praeitą pavasarį pasigirdo vieno Miuncheno istoriko raginimas užmegzti dialogą tarp šių miestų.

Kaip Miuncheno Bendruomenei pavyksta pasiekti tokių gerų rezultatų lietuvių puoselėjimo, sielovados, kultūros srityse? Kokia tavoji, kaip pirmininkė, paslaptis?

Šiame darbe svarbiausia yra suprasti, kad bendruomenė sėkmingai gyvuos, jeigu draugaus visos kartos. Ir jeigu visos kartos, tiek senjorai, tiek studentai, tiek jaunos šeimos, tiek įvairių sričių specialistai, jausis bendruomenės dalimi. Žinoma, labai svarbu būti visą laiką aktyviam, kad žmonės jaustų organizacijoje pulsą. Reikia be galo daug komunikuoti. Pirmais metais gera komunikacija su bendruomenės nariais buvo vienas pagrindinių prioritetų. Aš gi atėjau į organizaciją, veikiančią jau nuo 1944 metų. Pirmiausia man reikėjo suvokti, kas iki šiol yra nuveikta, kokias patirtis ir tradicijas reikėtų išsaugoti, ir tik po to galvoti, ką dabar naudingo ir prasmingo aš savo darbu galėčiau įnešti. Negalėčiau pasakyti, kad turėjome kartų konfliktų (ši klausimą esu ne kartą girdėjusi). Dėka Alfredo Hermano (buvusio MLB pirmininko) įvyko labai gražus ir sėkmingas vairo perdavimas jaunesnei kartai. Alfredas labai palaiko mūsų veiklas, turi neįtikėtiną atmintį – labai padeda, kai kalbame apie Miuncheno Lietuvių Bendruomenės istoriją, tam tikras vietas, asmenybes. Bendruomenė be bendruomeniškumo neegzistuos. Ir šioje vietoje labai mielai pacituosiu Kembridžo universiteto filosofijos studijų doktorantą Vilių Bartninką: „Didžiausias mano kartos iššūkis bus psichologinis persilaužimas – įsisąmoninimas, kad iš absoliutaus individualizmo reikia pereiti prie bendruomeninės veiklos, kad visi galėtume būti sėkmingi ir laimingi.“

Kaip Miuncheno lietuviai švęs Lietuvos šimtmečio minėjimą? Kokie

numatyti svarbiausi 2018 metų renginiai?

Šimtmečio minėjimui planuojamas koncertas, istorinių dokumentinių filmų kūrėjo ir žurnalisto Rimo Bružo paskaita-seminaras „Istorijos perimetrai“, taip pat šventinis susitikimas Lietuvių aikštėje (Litauenplatz) miestelyje Bad Verishofene. Planuojamos lietuviško kino peržiūros Miunchene, „Prisiminimų vakarai“, poezijos vakarai, lietuviškų tarmių vakarai, dalyvavimas visų tautų šv. Mišiose Dievo Motinos bažnyčioje (*Frauenkirche*), toliau dirbsime prie socialinio projekto su Lietuvos savivaldybėmis, toliau sieksime visų aukščiau aprašytų tikslų.

Asmeninio I. Petraitytės-Lukšienės albumo nuotr.

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

